

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3367/2021
22.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Марија Китаровић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., кога заступа пуномоћник Никола Јовић, адвокат из ... и Предузећа за производњу, пројектовање, инжењеринг, трговину и туризам „Интерлифт“ ДОО Београд, кога заступа пуномоћник Александар Костић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1113/19 од 10.01.2020. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1113/19 од 30.06.2021. године, у седници одржаној 22.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1113/19 од 10.01.2020. године, исправљене решењем истог суда Гж1 1113/19 од 30.06.2021. године.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П 4698/18 од 24.01.2019. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезани тужени да му солидарно накнаде материјалну штету у износу од 8.391,84 динара на име изгубљене зараде због неспособности за рад за време лечења са законском затезном каматом од 11.08.2001. године до исплате. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да му тужени солидарно накнаде материјалну штету на име изгубљене зараде због неспособности за рад за време лечења преко износа досуђеног претходним ставом изреке до траженог износа од 25.054,36 динара, са законском затезном каматом од 11.08.2001. године до исплате, за износ од 16.662,52 динара, као и на име умањене радне и губитка професионалне радне способности новчану ренту у капитализираном износу за период од 10.08.2001. до 15.05.2017. године у износу од 3.152.940,25 динара са законском затезном каматом од 16.05.2017. године до исплате и за период од 16.05.2017. године до навршетка радног века тужиоца износ од 2.533.378,15 динара са законском затезном каматом од 16.05.2017. године до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужени су обавезани да му солидарно накнаде нематеријалну штету у укупном износу од 2.700.000,00 динара и то 400.000,00 динара на име претрпљених физичких болова, 1.200.000,00 динара на име душевних болова због умањења животне активности, 600.000,00 динара на име душевних болова због наружености и 500.000,00 динара на име претрпљеног страха са законском затезном каматом од 24.01.2019. године, као дана пресуђења до исплате. Ставом четвртим

изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезу тужени да му солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 24.01.2019. године као дана пресуђења до исплате, односно разлику између тражених 1.500.000,00 динара и досуђених 1.200.000,00 динара, као неоснован. Ставом петим изреке тужени су обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 1.117.750,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршност до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1113/19 од 10.01.2020. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1113/19 од 30.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужених и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке, делу става трећег изреке којим је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезани тужени да му на име накнаде нематеријалне штете солидарно исплате за претрпљене физичке болове износ од 200.000,00 динара, за душевне болове због умањења животне активности износ од 600.000,00 динара, за душевне болове због наружености износ од 300.000,00 динара и на име претрпљеног страха износ од 250.000,00 динара све са законском затезном каматом од 24.01.2019. године до исплате. Ставом другим изреке одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом и четвртном изреке. Ставом трећим изреке преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става трећег изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезу да му на име накнаде нематеријалне штете солидарно исплате укупан износ од 1.350.000,00 динара и то 200.000,00 динара на име претрпљених физичких болова, 600.000,00 динара на име душевних болова због умањења животне активности, 300.000,00 динара на име душевних болова због наружености и 250.000,00 динара на име претрпљеног страха, све са законском затезном каматом од 24.01.2019. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке преиначено је решење о трошковима поступка из става петог изреке првостепене пресуде, тако што су обавезани тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка накнаде износ од 894.225,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршност до исплате. Ставом петим изреке обавезан је тужилац да туженом ББ накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 133.600,00 динара, а туженом Предузећу за производњу, пројектовање, инжењеринг, трговину и туризам „Интерлифт“ ДОО Београд накнади трошкове у износу од 156.105,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију побијајући је у ставовима другом, трећем, четвртном и петом изреке због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14) који се примењује на основу члана 506. став 2. тог закона и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. у вези члана 231. ЗПП, учињене у

поступку пред другогостепеним судом, јер је другогостепени суд о жалбама одлучио на основу чињеничног стања утврђеног у првостепеном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је радио код туженог ББ као неквалификовани радник од 21.03.2000. године без закљученог уговора о раду на пословима ... Наведене послове обављао је у посебној просторији у приземљу зграде туженог, а обавеза тужиоца је била да након отклањања масноће са лимовима, припремљени предмет допреми у посебно одељење за пластификацију које се налазило на првом спрату, на тај начин што би исти утоварио у лифт – хидрауличну платформу, намењену искључиво за превоз терета, а затим интерфоном позивао запослене са првог спрата да преузму предмете. Припремљени предмети су превожени хидрауличном платформом врло често уз помоћ колица која иначе нису чинила саставни део лифта али одлука да ли ће се предметтоварити на колица и тако уз помоћ хидрауличне платформе допремати до одељења за пластификацију зависила је од радника који су радили на пословима одмашћивања лима и њихове процене. Тужилац је дана 26.10.2000. године, обављајући свој свакодневни посао товарио у лифт и стављао у колица одмашћене предмете из приземља, затим затворио врата и спољном командом упутио лифт на први спрат, а затим се степеништем попео на први спрат ради истовара јер се нико од запослених није јавио на интерфон. Тужилац је затим отворио врата лифта изнео неколико предмета и приликом повратка на платформу како би истоварио остатак предмета закорачио је и упао у лифтовско окно будући да кабина није била у станици. Тужилац је сматрао да се платформа још увек налази у станици, међутим како је није било пропадањем у лифтовско окно са висине, задобио је тешке телесне повреде чији су интензитет, трајање и степен утврђени вештачењем у парници. Тужилац је због задобијених повреда трпео физичке болове и страх одређеног трајања и интензитета, а као последица повређивања код тужиоца постоји умањење животне активности од 45%, као и наруженост средњег степена. За време лечења у одређеном периоду био је неспособан за рад и висина штете на име изгубљене зараде утврђена је вештачењем у висини просечне месечне зараде за неквалификованог радника у том периоду. Како је тужилац због последица пада у лифтовско окно претрпео тешке телесне повреде које су поред осталог за последицу имале губитак вида на левом оку, тако да је видна способност умањена за 30%, код тужиоца је наступила неспособност за обављање занимања за које се школовао и стекао диплому средње школе –возач моторних возила. Тужилац никада пре повређивања није обављао послове професионалног возача и код туженог није био ангажован као возач, већ је обављао послове као непријављени неквалификовани радник. Способан је за обављање других послова као неквалификовани радник који не изискују бинокуларни вид на оба ока, као ни послове на висини. Вештачењем је утврђен износ изгубљене зараде (након лечења) на основу разлике зараде неквалификованог радника и зараде коју би остваривао као возач (висина зараде за средњу стручну спрему) за периоде од 10.08.2001. до 15.05.2017. године и од 16.05.2017. године (као дана сачињавања налаза и мишљења судског вештака) до навршетка радног века тужиоца, све у капитализираном износу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да су тужени одговорни за штету коју је тужилац претрпео, да тужилац својим поступањем није допринео настанку штете, па је применом правила из члана 200. Закона о облигационим односима одмерио и досудио правичну новчану накнаду за сваки вид тражене накнаде нематеријалне штете, као и накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде због неспособности за рад за време лечења, у висини просечне

месечне зараде за неквалификованог радника у том периоду на основу члана 195. ЗОО. У преосталом делу захтева за накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде за време лечења, као и за умањену радну и губитак професионалне радне способности, као новчану ренту у капитализираном износу, тужбени захтев је одбијен као неоснован јер ову штету (разлика зараде неквалификованог радника и зараде коју би остваривао као возач) тужилац није доказао, будући да пре повређивања није обављао послове професионалног возача, већ послове неквалификованог радника.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда у делу одлуке о накнади материјалне штете, док је у погледу одлуке о накнади нематеријалне штете првостепену пресуду преиначио, тако што је правилно одмерене износе правичне новчане накнаде за сваки вид нематеријалне штете, умањено за 50% сразмерно доприносу тужиоца сопственом повређивању, имајући у виду да је у току ове парнице правноснажном међупресудом утврђена одговорност тужених за штету, али и постојање доприноса тужиоца насталој штети на основу члана 192. Закона о облигационим односима.

Законом о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 31/93, (22/99, 23/99, 35/99 и 44/99)) прописано је: да оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи, да се висина накнаде штете одређује према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја кад закон наређује што друго, као и да се при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем (члан 189. став 1, 2. и 3.); да ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења, као и да ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду или су му потребе трајно повећане или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету (члан 195.).

Полазећи од наведених правила о накнади штете због изгубљене зараде, лице које услед задобијених повреда буде онеспособљено за рад, има право на накнаду материјалне штете само ако због неспособности за рад не може да оствари зараду у оном обиму у којем је остваривао пре повређивања. Дакле, ако је његова радна способност смањена у том смислу да он мора да уложи већи напор у обављању своје делатности или мора да отпочне да обавља другу делатност, то још не значи и да је за повређеног настала штета у материјалном смислу јер штета произашла из неспособности за рад до које је дошло услед повреде, може бити само губитак у заради. При томе се под зарадом подразумева имовинска корист која се постиже радом, а она може бити само од активности коју је повређени вршио пре повређивања или коју би вршио да до повређивања није дошло. За оцену основаности тужбеног захтева за накнаду материјалне штете неопходно да тужилац докаже како постојање основа потраживања, тако и висину коју потражује. У случају када повређени који је ван радног односа потражује одређени новчани износ на име изгубљене зараде и будуће добити, а због изостанка зараде, односно дела зараде до којег је дошло или ће доћи услед повређивања, за успех у парници мора да докаже и колики је степен извесности

да би се запослио на одређеним пословима, као и износ зараде, односно дела зараде коју није остварио или коју неће моћи да оствари због умањења радне способности. Следом наведеног, код утврђеног да тужилац никада пре повређивања није обављао послове професионалног возача, већ послове неквалификованог радника и да је способан за обављање других послова као неквалификовани радник, правилно је одбијен тужбени захтев за накнаду материјалне штете на име изгубљене зараде за умањену радну и губитак професионалне радне способности, као новчану ренту у капитализираном износу (разлика зараде неквалификованог радника и зараде коју би остваривао као возач). Зато се неосновано ревизијом тужиоца указује на погрешну примену материјалног права у том делу одлуке, као и на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, из ког разлога се ревизија не може изјавити по члану 407. став 2. ЗПП.

По члану 347. ЗПП ако је тужени оспорио и основ тужбеног захтева и висину тужбеног захтева, а у погледу основа ствар испуњава услове за доношење одлуке, суд може из разлога целисходности да пресудом само утврди постојање основа тужбеног захтева (међупресуда). До правноснажности међупресуде суд ће да застане са расправљањем о износу тужбеног захтева. Међупресуда има дејство само у поступку у коме је донета. По својој правној природи међупресуда је декларативног (утврђујућег) карактера и њен циљ се ограничава на утврђење постојања основа тужбеног захтева. У конкретном случају у току ове парнице, правноснажном међупресудом утврђена је одговорност тужених за штету, али и постојање доприноса тужиоца насталој штети на основу члана 192. Закона о облигационим односима. Како приговор подељене одговорности по својој суштини представља правно питање и улази у основ одговорности, самим тим основ одговорности постаје споран. Пошто је основ споран то је доношењу међупресуде претходило утврђење о постојању подељене одговорности, пошто се то питање није могло оставити за касније расправљање када се одлучује о износу тужбеног захтева. Будући да је извршено утврђење чињеница на основу којих је изведен закључак о постојању подељене одговорности и доприносу тужиоца сопственом повређивању, то је правилно становиште другостепеног суда да код постојања правноснажне међупресуде у парници, првостепени суд није могао извести другачији закључак о приговору подељене одговорности. Зато су правилно одмерени износи правичне новчане накнаде за сваки вид нематеријалне штете у смислу члана 200. Закона о облигационим односима, морали бити умањени за 50%, сразмерно доприносу тужиоца сопственом повређивању на основу члана 192. Закона о облигационим односима.

Имајући у виду наведено неосновано се ревизијом тужиоца оспорава побијана пресуда у наведеном делу указивањем на погрешну примену материјалног права.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић